

Læreplan i gravørfaget

Fastsatt som forskrift av Utdanningsdirektoratet 10. februar 2021 etter delegasjon i brev av 13. september 2013 fra Kunnskapsdepartementet med hjemmel i lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova) § 3-4 første ledd.

Gjelder fra 01.08.2021

Om faget

Fagets relevans og sentrale verdier

Gravørfaget handler om å tilvirke tekst og inskripsjoner på ulike produkter. Gjennom kreativt og nyskapende arbeid utvikler lærlingene forståelse av sammenhengen mellom form og funksjon i arbeidet med dekorgraving, inskripsjoner og framstilling av produkter med varig bruksverdi og kulturhistorisk verdi. Faget skal sette framtidige yrkesutøvere i stand til å gravere produkter til et bredt spekter av private og offentlige kunder.

Alle fag skal bidra til å realisere verdigrunnet for opplæringen. Gravørfaget skal bidra til å videreføre tradisjonell håndverkskunnskap om tilvirking av tekst og inskripsjon på forskjellige produkter i ulike metaller og om bevaring av ressurser for framtiden. Faget skal bidra til å skape respekt for og forståelse av kulturarv, og på dette faglige grunnlaget kan nye løsninger utvikles. Lærlingene skal oppleve mestring og finne sin egen faglige identitet gjennom å utvikle håndlag og reflektere over håndverksutførelsen i arbeidet med graving. Faget skal bidra til å gi lærlingene kunnskap om arbeidsgivers og arbeidstakers plikter og rettigheter og om betydningen av trepartssamarbeidet, der arbeidsgiveren, arbeidstakeren og myndighetene jobber sammen for å utvikle faget og et bedre arbeidsliv.

Kjerneelementer

Tegning og formforståelse

Kjerneelementet tegning og formforståelse handler om form, linjer og proporsjoner. Det innebærer å utforme tekst og inskripsjoner i forskjellige stilarter fra ulike kulturer, tegne bildeprospekter og forme ornamenter, monogrammer og heraldiske våpen. Kjerneelementet handler videre om å lage en tredimensjonal gravyre med utgangspunkt i en tegning.

Materialer

Kjerneelementet materialer handler om materialenes egenskaper og kvaliteter i forbindelse med graving og valg av utstyr og framgangsmåte for aktuelle gravyrer gjennom praktisk arbeid i metaller, horn, bein, tre og plast. Videre handler det om sammenhengen mellom materialets egenskaper, særpreg, varmebehandling og ønsket uttrykk.

Verktøy og maskiner

Kjerneelementet verktøy og maskiner handler om bruk av gravørfagets håndverktøy og maskiner. Det innebærer å bruke tradisjonelt håndverktøy,

maskiner og hjelpeverktøy i samspill med moderne teknikker og digitale ressurser. Videre handler det om å anvende og vedlikeholde verktøy og utstyr i henhold til gjeldende regelverk for helse, miljø og sikkerhet.

Tverrfaglige temaer

Bærekraftig utvikling

I gravørfaget handler det tverrfaglige temaet bærekraftig utvikling om å reflektere kritisk over valg av materialer i arbeidet med gravering og hvordan dette kan påvirke ressursbruk og kvalitet i produksjonen. Videre handler det om å videreutvikle og skape nye håndverksprodukter med hensyn til god ressursforvaltning, kvalitet og framstilling av gjenstander med varig verdi. Videre handler det om faget som en del av arbeidet med å sikre verdens kultur- og naturarv.

Grunnleggende ferdigheter

Muntlige ferdigheter

Muntlige ferdigheter i gravørfaget innebærer å uttrykke egne meninger, lytte til og gi respons i spontan og forberedt samtale. Det innebærer også å bruke fagspråk i drøfting og refleksjon over faglige emner og bygge opp argumentasjon og tilpasse kommunikasjonen til mottaker og formål. Det innebærer å presentere muligheter og begrensninger ved oppdraget og anbefale løsninger.

Å kunne skrive

Å kunne skrive i gravørfaget innebærer å bruke fagspråk og formidle beskrivelser av arbeidsoppgaver tilpasset mottaker og formål. Videre handler det om å være nøye med rettskrivning slik at inngravering og andre oppdrag blir riktig utført.

Å kunne lese

Å kunne lese i gravørfaget innebærer å bruke faglitteratur og å finne og vurdere innhold i arbeidsoppgaver og instruksjoner. Det innebærer videre å sammenligne, tolke og systematisere informasjon i ulike tekster, tegninger, tekniske beskrivelser og veiledninger med tegn og symboler for å trekke faglige slutninger.

Å kunne regne

Å kunne regne i gravørfaget innebærer å beregne pris, tidsbruk og materialkostnader. Det innebærer også å beregne linjehøyde, avstand, størrelse og plassering på større inskripsjoner over flere linjer og størrelser på

sjablonger i forhold til det ferdige produktet. Videre handler det om å bruke og bearbeide informasjonen for å forstå og vise sammenhenger og å sammenligne og presentere resultater på ulike måter.☒

Digitale ferdigheter

Digitale ferdigheter i gravørfaget innebærer å bruke digitale ressurser til å innhente informasjon og å kommunisere og presentere eget arbeid. Digitale ferdigheter vil videre si å vurdere, bearbeide og sammenstille informasjon, være kildekritisk og vise til kilder. Det handler også om å utvikle etisk bevissthet og vise digital dømmekraft ved å følge regler og normer. Digitale ferdigheter i gravørfaget handler videre om å bruke digitale måleverktøy og arbeide med digitalt styrte maskiner.

Kompetansemål og vurdering

Kompetansemål og vurdering gravørfaget

Kompetansemål

Mål for opplæringen er at lærlingen skal kunne

- planlegge, gjennomføre, vurdere og dokumentere eget arbeid med utgangspunkt i egne ideer og etter kundens ønske
- utforske og bruke fagets historie, tradisjon og egenart som inspirasjon til egen produktutvikling
- drøfte estetikk og design med kunder, kolleger og andre, selvstendig og i samarbeid med andre
- tegne og gravere inskripsjoner og sjablonger med forskjellige teknikker i et bredt utvalg av skrifttyper og prospekter i ulike materialer
- tegne og gravere logoer, monogrammer, mønstre og heraldiske våpen på ulike produkter og materialer
- vurdere, tilpasse og forenkle tegning ut fra ønsket sluttresultat
- lage og bruke arbeidstegninger og annen visuell informasjon i produktutvikling
- velge, tilpasse og bruke ulike typer håndverktøy, maskiner og digitale ressurser i produksjonen
- utføre nødvendig vedlikehold på maskiner og verktøy og følge gjeldende regelverk for helse, miljø og sikkerhet
- gjøre rede for ulike materialers egenskaper og bruksområder og bruke denne kunnskapen til å vurdere materialvalg, ressursbruk, kvalitet og verdi
- skravere med stikkel og matt punsel
- velge og utføre etterbehandling og overflatebehandling av graverte produkter

- presentere, dokumentere og markedsføre egne produkter
- beregne tid og pris på egne produkter og tjenester og vurdere sammenhengen mellom materialvalg, produktivitet og lønnsomhet
- gjøre rede for og følge gjeldende regelverk for helse, miljø og sikkerhet i alt arbeid på verkstedet
- arbeide etter regelverk og avtaler som regulerer arbeidsforholdet, og gjøre rede for arbeidsgiverens og arbeidstakerens plikter og rettigheter

Underveisvurdering

Underveisvurderingen skal bidra til å fremme læring og til å utvikle kompetanse. Lærlingene viser og utvikler kompetanse i gravørfaget når de bruker kunnskaper, ferdigheter og kritisk tenkning til å løse arbeidsoppgaver i faget.

Instruktøren skal legge til rette for lærlingmedvirkning og stimulere til lærelyst gjennom varierte arbeidsoppgaver. Instruktøren og lærlingene skal være i dialog om lærlingenes utvikling i gravørfaget. Lærlingene skal få mulighet til å uttrykke hva de opplever at de mestrer, og reflektere over egen faglig utvikling. Instruktøren skal gi veiledning om videre læring og tilpasse opplæringen slik at lærlingene kan bruke veiledningen for å utvikle kompetansen sin i faget.

Vurderingsordning

Sluttvurdering

Før svenneprøven må alle ha bestått en skriftlig eksamen laget ut fra læreplanen i faget. Eksamen utarbeides sentralt og sensureres lokalt. Eksamen skal ikke ha forberedelsesdel.

Opplæringen i gravørfaget skal avsluttes med en svenneprøve. Alle skal opp til svenneprøven, som skal gjennomføres innenfor en tidsramme på fem til syv virkedager.